

LLIBRES

Un jo i un paisatge

L'edició del cor de la plenitud literària de Bertrana mostra un prosista d'un català literari poderós i vibrant, genuí i eficaç

XAVIER DILLA

27 MAR 2017 - 07:50 CEST

Prudenci Bertrana.

Amb l'Any Bertrana, inaugurat solemnement l'1 de març, s'ha accelerat el ritme d'edició de la Biblioteca Prudenci Bertrana, que reuneix tota la seva prosa: s'han publicat successivament *L'hereu* (1931) i *El vagabund* (1933), les dues primeres novel·les de la trilogia autobiogràfica *Entre la terra i els núvols*, i el monumental *Tots els contes*, tres llibres que ens situen al cor de la plenitud literària de Bertrana (1867-1941) i que són clau per calibrar el valor del conjunt de la seva obra més enllà de la sempiterna referència a *Josafat* (1906), el seu gran i durador èxit. Editats amb molt respecte a la llengua de l'autor —a diferència de les edicions pòstumes

normativitzadores—, són testimoni d'un magnífic prosista que, si no ateny l'excel·lència estilística de Ruyra, usa a les seves millors pàgines un català literari poderós i vibrant, molt genuí i eficaç.

El retorn del Bertrana descatalogat i, de vegades, inèdit (com alguns dels contes) ajuda a entendre la seva figura superant l'estèril dicotomia

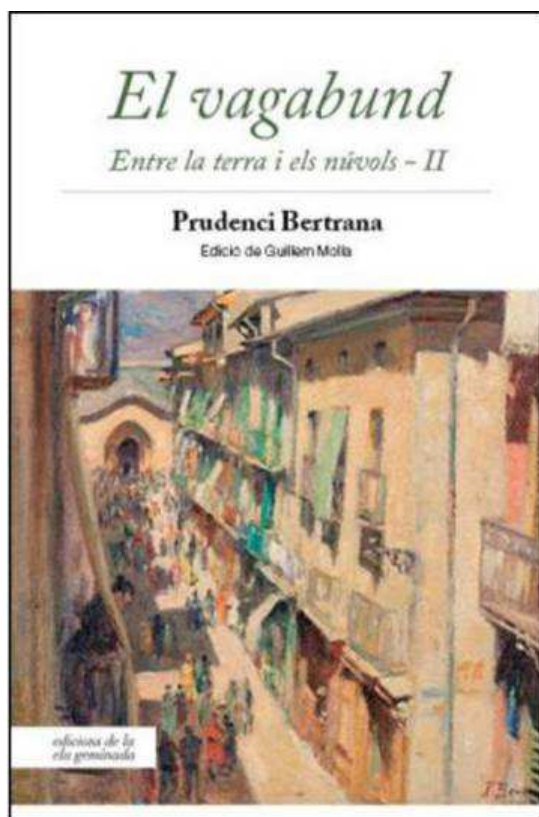
modernisme/noucentisme. No s'està d'etzibar alguna coça als noucentistes, cert, i, a més, es presenta com una mena de rústic "bàrbar" (un adjectiu que el complau, com subratlla Xavier Pla en l'excel·lent pròleg que encapçala *Tots els contes*, on fa una ben fonamentada lectura de tota l'obra de Bertrana). Però la tirada per la vida a pagès no és tan ideològica com viscuda, i en això difereix d'un rescatat recent com Eduard Girbal Jaume, que observa el món rural des de fora, com a hoste vingut de ciutat. Des de ben petit, Bertrana ha trepitjat la terra i s'atipa de caminar-hi. Té una comunió quasi panteista amb el paisatge i la natura (un tret, en realitat, poc modernista), i tant quan la idealitza com quan furga en la part fosca i miserable (com a *Les masies tràgiques*, de *Proses bàrbares*) hi ha realitat, emoció i pietat.

Despatxar Bertrana com un ruralista no té sentit, tot i que és imbatible quan escriu sobre la natura i el paradís mític dels anys feliços: la finca familiar de l'Esparra, a la Selva. El vigor, la netedat i la precisió de la prosa enlairen les narracions de *Proses bàrbares*, contes de caça com *La bassa roja* o els capítols de *L'hereu* en què descriu la pela i la venda dels suros de la propietat, el treball de carbonar la fusta per treure rendibilitat al bosc o la devastació de l'incendi forestal que tanca la novel·la. Si Ruyra és el gran prosista de les marines, Bertrana s'imposa de totes totes en els boscatges.

En contrapartida, hi ha una forta crítica, molt rousseaniana, a la vida urbana i al desenvolupament capitalista que fa malbé els valors de la societat agrària. Però Bertrana no ho expressa com un catalanista conservador. Laic i republicà, és també un caràcter individualista, rampellut i indomable, i traspasa la seva manca d'adaptació a la ciutat als textos on la fa ser escenari de la narració: la perspectiva s'enfosqueix, perd tot romanticisme i es torna força sarcàstica, com en el retrat de Girona que fa a *El vagabund*, o a la novel·la curta *El desig de pecar*, que té un ambient proper a la recuperada *Un film* de Víctor Català. També s'eleva el to retòric de la llengua i, fins i tot, de tant en tant, sembla més imprecisa i poc polida, com si la incomoditat de Bertrana amb l'experiència urbana es reflectís en la seva escriptura.

Llegits seguits, els tres llibres mostren la importància del subjectivisme com a impuls bàsic d'aquest món narratiu. L'autobiografia mig dissimulada de les

'L'HEREU', 'TOTS ELS CONTES', 'EL VAGABUND'

Prudenci Bertrana

Edicions de la Ela Geminada

380 / 992 / 300 pàgines

19 / 36 / 18 euros

novel·les (canvia noms i circumstàncies, però manté els grans trets) està marcada per l'escassa indulgència amb Innocenci Aspriu, l'àlter ego de Bertrana, un home gris i mediocre. El brillant inici de *L'hereu*, un despertar semioníric semblant al de *Vida privada* de Sagarra, un any posterior, es resol al final en el fracàs d'Aspriu per salvar les terres.

L'anticlímax s'aprofundeix a *El vagabund*, on Innocenci, erràtic, no aconsegueix prosperar a la levítica Girona, però Bertrana ens regala uns recorreguts per la catedral que il·luminen retrospectivament l'escenari de la seva *Josafat* i l'espantant relat d'uns jocs florals a Perpinyà. En canvi, el tremp narratiu llueix amb consistència sostinguda de cap a cap dels contes, de quatre dècades, variats i sovint connectats amb les novel·les per personatges i situacions comunes.

Tenir tot Bertrana a mà era una urgència que feliçment estem satisfent.

ARXIVAT A:

Prudenci Bertrana · Literatura catalana · Català · Idiomes · Llibres · Llengua · Literatura · Cultura

CONTENIDO PATROCINADO

EMPIRES)

POR XIB)

Y ADEMÁS...

"O se controla o estaremos en manos de mafiosos" |

(AS.COM)

El Malasi:

Les sentències fermes sobre clàusules sòl

(EL PAÍS)

La retallada de la inversió a Catalunya desconcerta els

(EL PAÍS)

Ordre i desordre

(EL PAÍS)

recomendado por